

Min tid som Kunglig Hovleverantör

Av Inga Forsberg

(Publicerat med författarens tillstånd 2010-01-05 /Bernt Mevik)

Det var kring år 1950. Likt många andra ungdomar hade jag sökt och fått säsongarbete på Högfjällshotellet i Storlien. Det låg inte så liten status i att få arbeta i matsalen därstädes eftersom gästerna uteslutande bestod av kungligheter, adel, skeppsredare, höga militärer samt en och annan storkändis från teatervärlden. I eftertid inser jag att det var den nytillsatta chefen, f. d. officeraren vid Kgl. Svea Livgarde, Reinhold Geijer och hans maka Agneta född von Stedink som kastade glans över Högfjället och lyfte hotellets status till vad det blev. Hon ljuvt älsklig till sitt väsen, han en mycket stilig men krävande herre som ville inympa militär disciplin i sina tjänstehjon. I hans ögon var alla arbetsledare "befäl" och vi andra "meniga". Till "befälen" hörde hovmästarinnan som skulle tituleras "Fröken Berta." Hon tillhörde husets trotjänare, kände alla celebriteters vanor och ovanor och kunde deras släkttavlor i otaliga led baköver. Hon log, knixade och neg sig genom tillvaron på Högfjällshotellet. Mot oss "meniga" var hon så som "befäl" skulle vara; dvs. kort, kyligt korrekt och opersonlig.

Hur jag, som kom från bonnlandet, kunde hamna i all denna glansen är och förblir en gåta. En gåta som både mitt närmsta "befäl" och direktör, Geijer kom att både brottas med och ge uttryck för. För varje dag kände jag hur en förflyttning till grovkökets potatisskalning nalkades.

Prinsparet Gustav Adolf och Sibylla fick som bekant en sportstuga i Storlien som gåva från Skidfrämjandet då de gifte sig 1932. De mest uppmärksammade gästerna på Högfjället var därför "Hagasessorna" och dagens monark, dåvarande "Lillprinsen" Carl Gustaf. I eftertid kan man väl erkänna att H.K.H. Sibylla rönt sorgligt liten uppskattning och förståelse som svensk prinsessa. Folks negativa hållning till allt tyskt under andra världskriget överfördes till henne som person, hennes svenska kritiserades samtidigt som hennes något kyliga framtoning fick negativ respons i medierna. Detta måste ha varit både hämmande och mycket betungande för henne. Men den "stela" och "kyliga" Sibylla hade även andra sidor. Sidor som aldrig kom till offentlighetens kännedom eller rönt feta rubriker.

"Prinsstugan" låg några hundra meter från Högfjällshotellet och påräknade alltid viss service när någon ur kungafamiljen var där. Och vid dessa tillfällen stod alltid drängen och analfabeten Julius Emanuel Johansson f. 1897 parat.¹ Han hade växt upp i de djupa Jämtländska skogarna, - dock inte så mycket, - växten hade nämligen stannat vid knappa 160 cm. Försynen måtte f. ö. ha sovit tungt den gången Julius Emanuel blev till, för han hade det mesta emot sig. Med sitt ovanligt långsmala huvud, kala hjässa, utstående öron och tandlösa leende såg han minst sagt en aning udda ut. Eftersom han varken kunde läsa eller skriva hade en förmyndare utsetts åt honom. Denne hade hand om hans pengar och skötte även nödvändiga inköp. Julius Emanuel hade blivit placerad som dräng på Högfjällshotellet för flera år sedan. Där tömde han slasktunnor i sena kvällar och nätter, drog hem mjölkkrukor och andra matvaror som kommit med järnvägen, plockade skräp kring husen och gick annars sin närmsta arbetsledare tillhanda, allt med största noggrannhet. Han var en trotjänare i ordet rätta bemärkelse.

Julius Emanuel Johansson var en mycket ensam person och hade små anspråk på livet. Emellertid var han en hängiven beundrare av Prinsessan Sibylla, något som kunde ställa till visst trassel. Vid hennes besök i Storlien grep han nämligen alla möjligheter att påkalla HKHs uppmärksamhet. Dessa möjligheter var dock högst begränsade, men när han fick hedersuppdraget att lämna dagstidningar och dylikt på Prinsstugans trappa steg oddsen. Det blev ett fasligt springande. Han kom nämligen på idén att gå dit med en tidning åt gången i hopp om att få en skymt av HKH. Och Sibylla kom att uppmärksamma sin udda undersåte och visa honom både aktning, godhet och förståelse. Vid sin ankomst hälsade hon honom gärna med framsträckt

¹ Julius Emanuel var född 18970426 i Häggenås. Hans föräldrar var Nils Petter Johansson f.1858 och Ingeborg Nilsson f.1854. Julius avled 19590113 i Storlien (Hans efternamn uppgavs då till Nilsson). /Bernt Mevik

hand. Dessemellan med ett leende; "Goddag Jolios"! Och vid dessa tillfällen blev Julius Emanuel Johansson f. 1897 närapå vacker i all sin oproportionerlighet, Men för f. d. officeraren vid Kgl. Svea Livgarde, direktör Reinhold Geijer, skulle denna kungliga ynnest föra till mycket huvudbry vad det led.

På denna tiden fanns det ingen bilväg till Storlien. Den som ville ta sig till och från nyttjade SJ. En dag strax efter kungafamiljens avresa hade direktör Geijer blivit uppringt av stinsen i Ånge som hade en man vid namn Julius Emanuel Johansson sittande i väntsalen utan returbiljett. Kunde arbetsgivaren ekonomiskt svara för att resenären återbördades till Storlien? - Den hetlevrade Geijer gick i taket: Va'falls?? Vilken trolös befattningshavare vid Statens Järnvägar hade låtit drängen Johansson åka gratis till Ånge, en ort som vederbörande f.ö. inte ens kunde stava, till?! Som omyndigförklarad och därför utan disponibla kontanter hade nämnda Johansson aldrig kunnat lösa biljett osv. osv.

Ärendet överfördes till stinsen i Storlien som försäkrade att vare sig "befäl" eller "meniga" därstädes gjort sig skyldig till någon tjänsteförsummelse vid nämnda tillfälle. Före avresan hade nämligen Julius Emanuel kommit fram till SJ' biljettlucka och begärt att få köpa biljett. På frågan om vart han tänkte åka hade den icke läskunnige Julius Emanuel pekat på Sverigekartan som hängde intill, varpå pekfingret hade råkat landa på Ånge. Resenären hade sedan fått sitt färdbevis och betalat kontant. Krigaren Geijer ansåg slaget förlorat och betalade hemresan.

Men var hade drängen fått pengar ifrån? F. d. officeraren vid Svea Livgarde la all sin pondus i förhören med resenären, men Julius Emanuel Johansson f. 1897 bet ihop sina tandlösa käkar och teg som muren. Det gjorde han även efter en senare resa då slumpen förde honom till Gnarp - utan returbiljett. Då gick luften ur Reinhold Geijer som sammankallade både "befäl" och "meniga" för att utröna vem som i sitt oförstånd försåg drängen Johansson med respengar gång på gång. Även förmyndaren kontaktades, men gåtan var och förblev olöst. Något som emellertid gjorde det hela mycket misstänkligt var att Julius Emanuels utflykter alltid företagits strax efter att Prinsstugans besökare avrest. Det kunde väl ändå inte vara så att Sibyl.... Nej, nej! Geijer slog ifrån sig; Otänkbart! Kungligheter har aldrig kontanter på sig, försäkrade han. Dock verkade han inte lika tvärsäker mera, varför han denna gången lät sitt tvivel komma "befäl" och "meniga" till godo. Under alla förhållanden blev HKH knappast föremål för någon militär upptuktelse.

Mitt närmsta "befäl" var som sagt hovmästarinnan "Fröken Berta". En dam i 50-årsåldern och som enligt mitt förmenande var lastgammal, gick i för stora skor och verkade folkilsken. Att hon f.ö. gav klart uttryck för att jag, med min lantliga framtoning inte alls passade i salongerna, gjorde inte saken bättre. Jag levde som på toppen av en vulkan. Geijer själv var tidvis alldeles ifrån sig p.g.a. alla obildbara "meniga" som han inte lyckades få att gå i takt. Alltid var det någon som fick sig en avbasning och själv fick jag många. Jag riktigt kände hur både han och Fröken Berta inväntade ett lämpligt tillfälle att bli kvitt mig. Men ödet ville annorlunda.

Och ödet kom pr. postdilgens i form av ett par hekto getmese från familjen Lindberg på ön Öhn uti Ströms Vattudal. Sedan några år tillbaka var jag nämligen god vän med dottern i nämnda familj och hade följt med henne hem till gården på Öhn ett flertal gånger. Och nu hade någon av dessa gudomligt snälla och omtänksamma människor skickat en klump getmese, något som inte hade undgått Fröken Bertas falkögon. "Känner fröken Inga folk på Öhn...", undrade hon, varpå hela historien kom i dagen. Fröken Berta lyssnade medan hennes ögon rann fulla med tårar. När hon väl återhämtat sig bad hon mig komma till sitt rum på kvällen, en ära som knappast vederfarits någon "menig" förr.

Motvilligt gick jag dit och knackade på dörren till hennes viste som bestod av en stor duplett med kungafamiljen i rader runt väggarna, varvad med en och annan inglasad Fleetwood och Lewenhauptare. Under tårar berättade hon om sin mor, "oäktingen" som Lindbergs piga satt till världen på Öhn år 1877. Om vilka goda människor hennes husbonde med familj varit. Hur pigan hade fått stanna i sin tjänst och "oäktingen" fått växa upp som vore hon barn i huset. Och nu satt jag där med getmese från samma välgörare, något som vittnande om att Lindbergarnas godhet fortplantat sig även till yngre generationer. - Här började jag ana att getmesen från Öhn fått min status att stiga betydligt, ty det Lindbergska huset närde minsann inga odågor vid sin härd lät mig Fröken Berta förstå. Och med denna oväntade vind i ryggen föll det mesta på plats. Fröken Berta slöt mig bokstavligen i sin famn, och över en natt fick jag, den fumlige och bortkomna lantlollan, status som nära nog gränsade till normalbegåvning.

Samtidigt hände det verkligt stora; H.K.H. Prinsessan Sibylla med avkommor och ett något krympt hov damp ner i Storlien och skulle ha service från Högfjällshotellet under 10 dagar. Reinhold Geijer var i upplösningstillståndet, stressad som han var från förr. Till råga på allt hade H.K.H. fällt en syrlig kommentar om den som hade gått hovet tillhanda vid ett tidigare besök. Så vad göra? Men hos Fröken Berta hade getmeseleveransen från Öhn skapat ett grundmurat förtroende för mig som person, så hon svarade lugnt: Fröken Inga passar nog bäst till att sköta kungahuset.... Geijers ögonbryn flög upp till hårfästet, men "befälet" Berta höll på sitt. Min meritlista var förvisso inte mycket att flagga med, men när alla argument tröt åberopade hon Öhnbornas sociala anseende i allmänhet och Lindbergarnas i synnerhet. Dessa brödfödde minsann inga oduglingar framhöll hon, och hänvisade samtidigt till ovan nämnda leverans därifrån. Och inför så tungt vägande skäl måtte även den styvnackade Geijer ge sig.

Och Sibylla med följe kom. Men innan jag hunnit så långt som till att bli Kunglig Hovleverantör i mat & potatis, telefonbud och hysch-hysch hade Reinhold Geijer lagt all sin militära stringens i att få mig att verka något mindre lantlig och drumlig. Dvs. att finnas på plats utan att synas, att vara effektiv och diskret på samma gång, hälsa belevad men aldrig sträcka fram handen, se men inte glo, le men inte skratta osv. osv. Rent språkligt gick han lös som den värsta Higgins, dock utan de glada tillropen "Hon kan det! Min Gud, hon kan det"! Övningarna böljade fram och tillbaka över ekparketten med avbrott för hovnigningar framför festvåningens trymåer under Fröken Bertas sakkunniga ledning.

Jo, det gick bra med Sibylla. Vid tågets ankomst hade många nyfikna samlats för att få se en skymt av de kungliga. SJ rullade ut röda mattan och direktör Reinhold Geijer med maka Agneta f. von Stedink väntade med blommor. Väntade gjorde även drängen Julius Emanuel Johansson f. 1897. Nu dröjde det emellertid någon minut innan de kungliga blev synliga. Detta gjorde honom nervös. I blåställ och gummistövlar störtade han därför över röda mattan och försvann in i kungavagnen innan någon hann ingripa. Men resenärerna fick han fart på. Först ut över röda mattan kom den saligt leende drängen Julius Emanuel lunkande, och i hasorna på honom en storskrattande Sibylla, prinsessa och änkehertiginna av Västerbotten.

Nej, Sibyllas skyddsling "Jolios" fick inte sparken. Inte ens den minsta reprimand blev det denna gången. För innan f. d. officeraren vid Kgl. Svea Livgarde, direktör Reinhold Geijer, återhämtat sig från chocken var Julius Emanuel Johansson f. 1897 åter stadd vid kassa. Och det på samma oförklarliga sätt som tidigare. Men nu hade han lärt sig att lösa tur- och retur innan slumpen och SJ förde honom till Nusnäs i Siljansbygden.

Även jag lyckades stå loppet ut på Högfjällshotellet, något som enbart kan tillskrivas ett paket getmese från familjen Lindberg på ön Öhn uti Ströms Vattudal.